

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.09.2011, sp. zn. 29 Cdo 3162/2009, ECLI:CZ:NS:2011:29.CDO.3162.2009.1

Číslo: 42/2012

Právní věta: Skutečnost, že ke dni uzavření smlouvy o převodu směnky převáděná směnka dosud neexistovala, není sama o sobě důvodem neplatnosti smlouvy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.09.2011

Spisová značka: 29 Cdo 3162/2009

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Směnky

Předpisy: čl. I § 11 odst. 1 předpisu č. 191/1950Sb.
§ 13 odst. 1 předpisu č. 591/1992Sb.
§ 17 předpisu č. 591/1992Sb.
§ 18 odst. 1 předpisu č. 591/1992Sb.
§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.
§ 588 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e k o d v o l á n í ž a l o b c e r o z s u d k e m z e d n e 1 9 . 2 . 2 0 0 9 p o t v r d i l r o z s u d e k z e d n e 7 . 3 . 2 0 0 8 , j í m ŝ M ě s t s k ý s o u d v P r a z e z a m í t l ŝ a l o b u , k t e r o u s e ŝ a l o b c e p o ŝ a l o v a n ě d o m á h a l z a p l a c e n í č á s t k y 3 4 0 0 0 0 0 0 K č s 7,5% ú r o k e m z p r o d l e n í o d 1 6 . 1 2 . 2 0 0 1 d o z a p l a c e n í , „ ú r o k u v e v ý ŝ i 2 5 0 0 0 0 0 0 K č s ú r o k e m z p r o d l e n í v e v ý ŝ i 7,5 % r o č n ě o d 2 0 . 1 2 . 2 0 0 1 d o z a p l a c e n í “ , č á s t k y 7 0 0 0 0 0 0 0 S k s 9,5% ú r o k e m z p r o d l e n í o d 2 . 9 . 2 0 0 1 d o z a p l a c e n í a „ ú r o k u v e v ý ŝ i 3 5 3 4 5 2 0 S k s ú r o k e m z p r o d l e n í v e v ý ŝ i 9,5 % o d 2 . 9 . 2 0 0 1 d o z a p l a c e n í “ .

Soudy nižších stupňů vyšly z toho, že:

1) Dne 14. 12. 2000 uzavřely žalovaná a D. banka, a. s. (dále jen „úpadkyně“) smlouvu o vkladu (dále též jen „první smlouva o vkladu“) podle ustanovení § 778 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, na základě které se úpadkyně zavázala složit vklad ve výši 340 000 000 Kč, a to bezhotovostním převodem peněžních prostředků na účet vedený žalovanou a žalovaná se zavázala vklad přijmout. Úpadkyně přenechala žalované vklad na dobu do 14. 12. 2001 a žalovaná se zavázala po dobu trvání vkladu platit úpadkyni z vkladu úroky ve výši 7,5 % ročně. Po uplynutí doby trvání vkladu byla žalovaná povinna vklad s úroky úpadkyni vrátit, přičemž

mezi smluvními stranami bylo dále ujednáno, že žalovaná je oprávněna úpadkyni vklad kdykoliv jednostranně vrátit, a to i před uplynutím doby trvání vkladu a úpadkyně je povinna takové plnění přijmout. Současně se smluvní strany dohodly, že smlouva se řídí právním řádem České republiky.

2) Dne 24. 7. 2001 uzavřely žalovaná a úpadkyně dodatek č. 1 k první smlouvě o vkladu, ve kterém se mimo jiné dohodly, že bude-li mít žalovaná pohledávku za úpadkyni ve výši rovnající se minimálně výši vkladu úpadkyně včetně připsaných úroků, je oprávněna svou pohledávku uhradit z vkladu úpadkyně včetně připsaných úroků. K uhrazení pohledávky žalované dojde tak, že žalovaná jednostranně vrátí vklad úpadkyni a to převodem peněz na svůj účet, čímž dojde k vrácení vkladu úpadkyně včetně připsaných úroků a zároveň ve stejné výši k zániku pohledávky žalované za úpadkyní.

3) Dne 19. 2. 2001 uzavřely žalovaná a úpadkyně smlouvu o vkladu (dále též jen „druhá smlouva o vkladu“) podle ustanovení § 778 a násl. obč. zák., na základě které se úpadkyně zavázala složit vklad ve výši 70 000 000 Sk, a to bezhotovostním převodem peněžních prostředků na účet žalované a přenechat využití vkladu žalované do 31. 7. 2001. Žalovaná se zavázala vklad přijmout a po dobu trvání vkladu platit úpadkyni z vkladu úroky ve výši 9,5 % ročně. Smluvní strany rovněž ujednaly, že žalovaná je oprávněna úpadkyni vklad kdykoliv jednostranně vrátit, a to i před uplynutím doby trvání vkladu a úpadkyně je povinna takové plnění přijmout.

4) Dne 24. 7. 2001 uzavřely žalovaná a úpadkyně dodatek č. 1 k druhé smlouvě o vkladu a mimo jiné se dohodly na změně doby trvání vkladu do 31. 8. 2001 a dále sjednaly, že bude-li mít žalovaná pohledávku za úpadkyni ve výši rovnající se minimálně výši vkladu úpadkyně včetně připsaných úroků, je oprávněna svou pohledávku uhradit tak, že vrátí vklad úpadkyni na svůj účet, čímž dojde k uhrazení stejné částky pohledávky žalované za úpadkyní.

5) Dne 14. 12. 2000 uzavřely žalovaná a úpadkyně smlouvu o úplatném převodu cenných papírů (dále též jen „první smlouva o převodu cenných papírů“) podle ustanovení § 13 a násl. zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, podle níž byla žalovaná výlučnou majitelkou vlastní směnky vystavené v Praze dne 13. 12. 2000 společností S. E., a. s., znějící na řad žalované na směnečnou sumu ve výši 170 000 000 Kč s úrokem ve výši 7,5 % ročně, splatné na viděnou v Praze u žalované s doložkou bez protestu, a vlastní směnky vystavené v Bratislavě dne 13. 12. 2000 společností M. K., s. r. o., na řad společnosti S. E., a. s., na směnečnou sumu 170 000 000 Kč s úrokem ve výši 7,5 % ročně splatné na viděnou v Praze u žalované s doložkou bez protestu, převedené dne 14. 12. 2000 rubopisem na žalovanou. Žalovaná se zavázala výše uvedené směnky převést na úpadkyni a úpadkyně se zavázala zaplatit kupní cenu 340 000 000 Kč s úrokem ve výši 7,5 % ročně ode dne uzavření smlouvy do předání směnek. Smlouva se řídí právním řádem České republiky.

6) Dne 24. 7. 2001 uzavřely žalovaná a úpadkyně dodatek č. 1 k první smlouvě o převodu cenných papírů, v němž se dohodly, že vzájemné pohledávky stran, a to pohledávka žalované za úpadkyni na zaplacení kupní ceny za převod směnek a pohledávka úpadkyně za žalovanou na vrácení vkladu ve výši 340 000 000 Kč včetně úroku poskytnutého úpadkyni na základě první smlouvy o vkladu, „ve výši, v jaké se potkají, zanikají započtením, a to i když nebude některá pohledávka splatná“.

7) Žalovaná směnky popsané v první smlouvě o převodu cenných papírů rubopisovala na řad úpadkyně a dne 23. 8. 2001 je úpadkyni předala.

8) Dne 24. 7. 2001 uzavřely žalovaná a úpadkyně smlouvu o úplatném převodu cenného papíru

(dále též jen „druhá smlouva o převodu cenných papírů“), podle níž se žalovaná „stane“ majitelkou směnky vlastní vystavené 31. 7. 2001 společností A., a. s., na řad žalované na směnečnou sumu ve výši 73 565 000 Sk, splatné 31. 8. 2001 v Praze u žalované s doložkou bez protestu. Žalovaná směnku na úpadkyni převádí za kupní cenu 73 565 000 Sk a úpadkyně směnku „přijímá“, s tím, že právní následky smlouvy (vznik, změna a zánik práv a povinností vyplývajících ze smlouvy) nastanou v okamžiku, kdy bude splněna podmínka, a to, že žalovaná „se stane výlučnou majitelkou a osobou oprávněnou“ z výše uvedené směnky. Smluvní strany se dále dohodly, že vzájemné pohledávky, a to pohledávka žalované za úpadkyní na zaplacení kupní ceny za převod směnky a pohledávka úpadkyně za žalovanou na vrácení vkladu ve výši 70 000 000 Sk včetně úroků, poskytnutého žalované na základě druhé smlouvy o vkladu, „ve výši, v jaké se potkají, zanikají započtením, a to i když nebude některá pohledávka splatná“. Smlouva se řídí právním řádem České republiky.

9) Žalovaná směnku rubopisovala na řad úpadkyně a dne 23. 8. 2001 ji úpadkyni předala.

10) Usnesením ze dne 28. 9. 2001, které nabylo právní moci dne 22. 10. 2001, prohlásil Krajský soud v Bratislavě konkurs na majetek D. banky, a. s.

11) Usnesením ze dne 31. 1. 2003 Krajský soud v Bratislavě ustavil správcem konkursní podstaty úpadkyně JUDr. R. H. (žalobce).

12) Národní banka Slovenska rozhodnutím ze dne 8. 2. 2001, které nabylo právní moci dne 19. 2. 2001, udělila úpadkyni předchozí souhlas se zvýšením základního jmění o 3 000 000 000 Sk; souhlas byl dán na dobu do 31. 7. 2001.

13) Národní banka Slovenska rozhodnutím ze dne 25. 7. 2001, které nabylo právní moci 26. 7. 2001, prodloužila platnost předchozího souhlasu do 31. 8. 2001 a jeho platnost vázala mimo jiné na podmínku, podle níž úpadkyně může uzavírat a vykonávat jakékoliv aktivní obchody a pasivní obchody (včetně výkonu platebního styku a zúčtování), jejichž nominální hodnota při jednotlivých obchodech přesahuje 5 000 000 Sk nebo ekvivalent této sumy v cizí měně, výlučně po předcházejícím písemném schválení úsekem bankovního dohledu Národní banky Slovenska. Uvedená podmínka platila i pro zápočet pohledávek ze strany úpadkyně.

14) Rozhodnutím ze dne 24. 8. 2001 Národní banka Slovenska zavedla v D. bance, a. s., nucenou správu.

Na takto ustaveném základě odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 18 zákona o cenných papírech a na ustanovení § 581 odst. 3 obč. zák. – přitakal závěru soudu prvního stupně, podle něhož vzájemné pohledávky úpadkyně a žalované zanikly započtením (viz dohody o zápočtu obsažené v dodatku č. 1 k první smlouvě o převodu cenných papírů a ve druhé smlouvě o převodu cenných papírů).

Přitom zdůraznil, že mezi pohledávky, které nelze jednostranně započíst, sice patří i pohledávky z vkladů, nicméně v daném případě šlo „o započtení dohodou, pro které citované omezení neplatí“.

Nedůvodnou dále shledal žalobcem uplatněnou námitku neplatnosti druhé smlouvy o převodu cenných papírů, založené na skutečnosti, že převáděný cenný papír (směnka) byl emitován až následně po uzavření smlouvy. „Obecnou podmínkou platnosti kupní smlouvy není, že prodávající je v okamžiku uzavření smlouvy vlastníkem předmětu smlouvy, může jej do vlastnictví nabyt kdykoliv tak, aby splnil svůj závazek ze smlouvy. Směnka, která ještě nebyla vystavena nebo kterou převodce v době uzavření smlouvy nevládní, může být předmětem obchodování, resp. o jejím převodu lze uzavřít smlouvu. Systém běžného obchodování s cennými papíry přímo počítá s takovými obchody, ať

již se jedná o termínované obchody na burze nebo některé zvláštní typy obchodování, jako např. short-sell obchody, kde se předpokládá, že v době uzavření smlouvy prodávající není nebo nemusí být vlastníkem cenného papíru a musí jej do vlastnictví nabýt do vypořádání obchodu nebo ve lhůtě stanovené ve smlouvě“. Navíc zákon o cenných papírech „k převodu listinného cenného papíru na řad, kterým předmětná směnka je, vyžaduje indosament a předání nabyvateli“. „Samotná smlouva pouze upravuje podmínky týkající se převodu, zpravidla stanoví cenu, případně řeší otázku předání indosovaného cenného papíru, ale sama tím převodem není. To, že k indosaci směnky vystavené dne 31. 7. 2001 společností A., a. s., znějící na řad žalované na směnečnou sumu ve výši 73 565 000 Sk, splatné 31. 8. 2001 a k jejímu předání došlo, bylo zjištěno i z provedeného dokazování“.

Konečně odvolací soud shledal z hlediska (ne)platnosti „smluv“ nepodstatnou námitku „časového sledu a vzniku jednotlivých smluv v době krátce předcházející rozhodnutí Národní banky Slovenska“ (rozuměj rozhodnutí Národní banky Slovenska o předchozím souhlasu se zvýšením základního jmění a jeho prodloužení). Byly-li zmíněné podmínky stanoveny „ve vazbě na udělení souhlasu se zvýšením základního jmění“, nemohlo mít jejich porušení „dopad na platnost smluv“ uzavíraných mezi úpadkyní a třetími osobami.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítaje existenci dovolacích důvodů podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř., tj. že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá v nesprávném právním posouzení věci.

Podle dovolatele se soudy převážně zaměřily na zjištění, zda účastníci uzavřeli dvoustranný právní úkon (dohodu) o započtení pohledávek. „Blíže se již nezabývaly splněním zákonem stanovených podmínek pro započtení pohledávek, zejména, zda v době, kdy měla být taková dohoda o započtení učiněna, existovaly mezi účastníky vzájemné pohledávky, které se kryjí a které splňovaly další zákonem stanovené podmínky pro započtení pohledávek.“

„Při právním posouzení věci se již podrobně nezabývaly, zda proti pohledávce úpadkyně existovala pohledávka žalované a existenci takové pohledávky, včetně její platnosti, neposoudily ve vztahu k učiněným skutkovým zjištěním, a to zejména:

a) k jednostrannému úkonu žalované k započtení pohledávek ze dne 23. 8. 2001;

b) k zákazu dle rozhodnutí Národní banky Slovenska ze dne 25. 6. 2001, kterým byla pro úpadkyni prodloužena do 31. 8. 2001 platnost opatření Národní banky Slovenska ze dne 8. 2. 2001 o předchozím souhlasu bankovního dohledu k jakýmkoliv obchodům úpadkyně nad nominální hodnotu 5 000 000 Sk;

c) rozpor právních titulů, ze kterých žalovaná dovozuje existenci pohledávky vhodné k započtení, s ustanovením zákona o bankách;

d) ve vztahu o zjištěných skutečnostech týkajících se trestního řízení, které je v posuzované věci vedeno proti tehdejšímu statutárním funkcionářům úpadkyně;

e) skutečnosti, že osoba, která měla jménem úpadkyně příslušné právní tituly ve věci podepsat, byla v rozhodné době mimo území Slovenské republiky“.

Podle dovolatele k platnému započtení pohledávek dohodou (jiný způsob zániku pohledávky z vkladu započtením zákon neumožňuje) nedošlo. Odvolací soud totiž – pokračuje dovolatel – závěr o provedení zápočtu dohodou dovozuje z obsahu „dodatků, které úpadkyně a žalovaná uzavřely 24. 7. 2001“ k první a druhé smlouvě o vkladu, přičemž „ze samotného gramatického znění dodatků

vyplývá, že s nimi není spojen právní účinek započtení pohledávek podle ustanovení § 580 obč. zák., nýbrž, že toliko deklaruji do budoucna možnost započtení pohledávek účastníků“.

Bez ohledu na shora uvedené současně nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady pro započtení pohledávek, „a to existence vzájemných pohledávek účastníků, které se kryjí“. Předmětem druhé smlouvy o úplatném převodu cenných papírů totiž měla být směnka vlastní vystavená společností A., a. s., která ovšem k datu uzavření smlouvy neexistovala; dne 24. 7. 2001 tudíž druhá smlouva o úplatném převodu cenných papírů realizována nebyla, účinky spojené s touto smlouvou nenastaly a k danému datu tak nemohla na straně žalované existovat pohledávka vůči úpadkyni způsobilá k započtení.

Za vadu řízení dovolatel považuje, že stranou pozorností soudů zůstaly „další námitky a skutečnosti, které v řízení vyšly najevo“. „To se týká jak zjištění, že v předpokládaném dni uzavření dohody o započtení disponovala žalovaná pohledávkami vůči úpadkyni vhodnými pro započtení, tak také posouzení platnosti druhé smlouvy o úplatném převodu cenných papírů“. Odvolací soud měl mimo jiné „posuzovat absolutní neplatnost smlouvy o úplatném převodu cenných papírů komplexně v časovém vývoji v návaznosti na rozhodnutí Národní banky Slovenska a dále v návaznosti na usnesení prezidia Policejního sboru Slovenské republiky ze dne 3. 2. 2006 o zahájení trestního stíhání a vznesení obvinění pro trestný čin zpronevěry některým bývalým statutárním zástupcům a dalším vedoucím pracovníkům úpadkyně“.

Proto žalobce požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání žalobce jako nepřípustné odmítl, respektive jako nedůvodné zamítl, konstatujíc, že soudy obou stupňů shodně a po věcné i právní stránce správně posoudily všechny skutečnosti a následně podle toho rozhodly.

Vzájemné pohledávky žalobce a žalované považuje za zaniklé v důsledku započtení dohodou a to na základě první smlouvy o úplatném převodu cenných papírů ve znění dodatku č. 1 a druhé smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, s tím, že k zániku vzájemných pohledávek došlo ke dni, kdy se pohledávky vzájemně střetly. Za souladný s judikaturou považuje i závěr, podle něhož lze platně uzavřít kupní smlouvu, i když prodávající v době jejího uzavření není vlastníkem předmětu koupě; potud poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. [22 Cdo 981/2001](#) a ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. [22 Cdo 1442/2004](#).

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšší soud shledává – a potud má dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, za přípustné – v řešení otázky (ne)platnosti smlouvy o převodu cenných papírů z důvodu, že k datu jejího uzavření převáděný cenný papír (směnka) neexistoval (potud jde o otázku Nejvyšším soudem dosud neřešenou), a otázky platnosti tohoto započtení (potud je právní posouzení věci odvolacím soudem vzhledem k dosavadní judikatuře Nejvyššího soudu neúplné).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech (ve znění účinném do 31.

12. 2000, jakož i do 30. 4. 2004), smlouva o úplatném převodu cenných papírů se řídí úpravou kupní smlouvy v obchodním zákoníku, pokud z tohoto zákona nebo povahy věci nevyplývá něco jiného. K platnosti smlouvy se vyžaduje, aby v ní byly určeny převáděné cenné papíry a jejich kupní cena.

Podle ustanovení § 17 zákona o cenných papírech (v témže znění) k převodu listinného cenného papíru dochází předáním nabyvateli, nestanoví-li zákon nebo dohoda stran něco jiného (odstavec 1). Závazek převést listinný cenný papír je splněn převodem uskutečněným podle odstavce 1, pokud listinný cenný papír odpovídá smlouvě (odstavec 2).

Podle ustanovení § 18 odst. 1, věty první, zákona o cenných papírech (v témže znění) k převodu listinného cenného papíru na řad se vyžaduje i rubopis. Rubopis musí být bezpodmínečný a přechází jím veškerá práva s papírem spojená, pokud ze zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.

Podle ustanovení čl. I § 11 odst. 1 zákona č. 191/1950 Sb. každou směnku, i když nebyla vystavena na řad, lze převést indosamentem (rubopisem).

Jak správně upozornila žalovaná, Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. [22 Cdo 981/2001](#), při výkladu ustanovení § 588 obč. zák. formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož funkcí či smyslem kupní smlouvy je, aby prodávající kupujícímu opatřil předmět koupě - umožnil mu jeho nabytí. Podle zmíněného ustanovení na základě již uzavřené kupní smlouvy vzniká prodávajícímu povinnost opatřit předmět koupě a odevzdat jej kupujícímu k převzetí. Nedohodnou-li se účastníci kupní smlouvy jinak, nabývá kupující vlastníctví k předmětu koupě nikoli okamžikem kupní smlouvy, ale až jeho převzetím a v případě věci nemovité vkladem do katastru nemovitostí. V uvedených případech tedy přechodu vlastníctví předchází uzavření kupní smlouvy. Prodávající tak v době uzavření smlouvy nemusí být vlastníkem věci, zavazuje se jen, že ji kupujícímu opatří, resp. předá. Mezi případy, kdy prodávající není vlastníkem prodávané věci, patří nejen situace, kdy prodávaná věc ještě neexistuje (koupě věci budoucí), nebo kdy ji sám ještě od jiného prodávajícího nepřevzal či v případě, kdy ji prodává se souhlasem vlastníka (smlouva o obstarání prodeje věci), ale i případ, kdy teprve na základě skutečnosti, o níž není jisté, že nastane, má vlastníctví k prodávané věci nabyt.

Jakkoliv Nejvyšší soud shora uvedený závěr učinil při výkladu ustanovení § 588 obč. zák. a smlouva o úplatném převodu cenného papíru se řídí úpravou kupní smlouvy v obchodním zákoníku (nevyplývá-li ze zákona o cenných papírech nebo povahy věci něco jiného), platí závěr o možnosti uzavřít smlouvu o koupi (převodu) dosud neexistující věci i pro účely úplatného převodu směnky. Navíc - jak správně dovodil odvolací soud - k převodu směnky na řad se vyžaduje rubopis a předání směnky nabyvateli; samotná smlouva o převodu směnky upravuje pouze podmínky, za nichž se má převod uskutečnit (určuje převáděné cenné papíry a jejich kupní cenu).

Nejvyšší soud se ztotožňuje i se závěrem odvolacího soudu, podle něhož podmínky určené Národní bankou Slovenska v rozhodnutí ze dne 25. 7. 2001 byly stanoveny pro účely prodloužení platnosti předchozího souhlasu Národní banky Slovenska (ze dne 8. 2. 2001) se zvýšením základního jmění úpadkyně do 31. 8. 2001; obě smlouvy o vkladu i obě smlouvy o převodu cenných papírů včetně dodatků přitom byly uzavřeny (a směnky byly úpadkyni předány) před zmíněným datem. Navíc nelze přehlédnout, že výše zmíněná omezení určená Národní bankou Slovenska byla stanovena právě pro účely souhlasu se zvýšením základního jmění úpadkyně a bez vazby na platnost právních úkonů úpadkyně ve vztahu ke třetím osobám.

Přesto rozhodnutí odvolacího soudu neobstojí.

Jak je zřejmé z obsahu spisu, žalobce (mimo jiné) podáním ze dne 3. 5. 2006, došlým soudu prvního stupně 11. 5. 2006, tedy v době před vydáním usnesení ze dne 11. 9. 2007, jímž soud prvního stupně ve smyslu ustanovení § 118c odst. 1 o. s. ř. rozhodl o koncentraci řízení, uplatnil námitku absolutní

neplatnosti obou smluv o vkladu ve znění dodatků a obou smluv o úplatném převodu cenných papírů ve znění dodatku, jejichž součástí byly i sporné dohody o započtení. Přitom zdůraznil, že smluvní strany předstíraly „uzavření určitého právního úkonu“ (smluv o vkladu), aby byl zakryt jiný protiprávní úkon (poskytnutí peněžních prostředků zejména pro společnost A., a. s., která byla akcionářem úpadkyně). „Tyto úkony vykazují znaky tzv. simulovaných právních úkonů a byly ve své podstatě jen nástrojem k dosažení primárního záměru – nezákonně získat finanční prostředky ke zvýhodnění třetích subjektů (výstavců směnec, se kterými účastníci následně obchodovali) s finálním protiprávním prospěchem pro společnost A., a. s.“

S výše uvedeným tvrzením žalobce (a důkazy k těmto tvrzením navrženými) se odvolací soud (ani soud prvního stupně) nijak nevypořádal, přestože bylo (mohlo být) z hlediska právního posouzení věci významné.

Soudní praxe je totiž jednotná v závěru, podle něhož bylo-li úmyslem (záměrem) obou smluvních stran při uzavření smlouvy dosáhnout výsledku, jenž odporuje zákonu nebo jej obchází [srov. v těchto souvislostech též ustanovení § 256 a § 256a zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona (resp. ustanovení § 256 a § 256a zákona č. 140/1961 Zb., trestního zákona), ve spojení s ustanovením § 2 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (resp. ustanovením § 2 odst. 2 zákona č. 328/1991 Zb., o konkurze a vyrovnání)], je taková smlouva absolutně neplatným právním úkonem podle ustanovení § 39 obč. zák. (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 40/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. [21 Cdo 1811/2000](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2001, pod číslem 134, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. [29 Odo 1002/2006](#), uveřejněný v témže časopise č. 4, ročník 2009, pod číslem 54, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. [29 Cdo 2531/2008](#) a rozsudek ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3796/2009](#)).

V situaci, kdy odvolací soud argumentaci žalobce co do úmyslu smluvních stran (úpadkyně a žalované) při uzavření obou smluv o převodu cenných papírů (včetně dodatku) zcela pominul, ačkoli mohla být (byla-li by skutečně doložena a prokázána) z hlediska výše formulovaných judikatorních závěrů významná pro následné posouzení platnosti jak obou smluv o převodu cenných papírů, tak v těchto smlouvách obsažených dohod o zápočtu, je jeho právní posouzení věci neúplné a tudíž i nesprávné.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu a ze stejných důvodů i rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

V další fázi řízení bude úkolem soudu prvního stupně – při respektování omezení vyplývajících z koncentrace řízení ve smyslu ustanovení § 118c odst. 1 o. s. ř. – posoudit, zda v konkrétních poměrech dané věci úpadkyně a žalovaná vskutku uzavřely obě smlouvy o převodu cenných papírů a v nich (resp. v jejich dodatku) obsažené dohody o zápočtu s úmyslem zkrátit věřitele úpadkyně, popř. zvýhodnit žalovanou (jako věřitelku ze smluv o převodu cenných papírů) oproti jiným věřitelům [zmenšit majetek využitelný k úhradě závazků úpadkyně (k adekvátnosti „exekučně“ využitelného protiplnění – srov. dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. [29 Odo 1426/2006](#)]; to vše s přihlédnutím i k časovým souvislostem, jde-li o výše uvedené smlouvy, k žalobcem avizované situaci úpadkyně (viz zmiňovaná rozhodnutí Národní banky Slovenska ohledně souhlasu se zvýšením základního jmění úpadkyně a následného zavedení nucené správy), ke vlivu zmíněných smluv na dosavadní práva (a povinnosti) žalobkyně (případně dalších osob), jakož i k podání návrhu na prohlášení konkursu na majetek úpadkyně a rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek úpadkyně.